

Az új életre-élemkedett Tabán

Nemsokára utolsót kondulnak a tabáni templom harangjai a kivénhedt, apró terek, a girbe-gurba utcácskák, a furcsa vén házak és kedves kémények felett. Az udvarokon nem fog a tabáni napon sütkérezni Mátyás, a délceg, fekete kandur és az oleanderfa sem fogja pontogatni tavaszi rügyeit. Holdas esteken az ifju alanyi költő nem fog elmélázva bolyongani a Holdvilág-utcán és a céger rudjáról leszáll az Arany Kakas és a Három Arany Kacska, az ősi Kakuk és a Fejér Farkas ismeretlen tájakra vándorol.

A kicsi és kissé szurtos, ámde derűs kis tabáni korezmák pest-budai romantossága tehát meghal, noha ez a romantosság ott élt már néhai való Nemes Gaal György idejében 1895-ben, midőn is e derék Litterátor „Az Tudós Palóznak, Furkás Tamásnak Molnosbélbe' lakó Sógora Urához írott Leveléi” című könyvében sok jeles dolgot írt az akkor még eleven nyüzsgésű Rácz Városról és annak vendégfogadóról.

Mind e kis korezmák elünnek, noha sok Pest-Budát járó külsőországi utasember írta le azokat s noha Budapest regényessége főleg a Tabánban ütötte fel tanyáját, illetőleg a pesti ember regényesség-szükségletét a Tabánban szerezte be. A pesti ember úgy járt el langyos májusi esteiken e kis korezmákba, mint a párisi Szajnabalpárt polgára a Szajnában tatra, a Montmartre zegzugos utcácskáiba. Itt találta a százados multu Guinguettes-eket és a Tabarinéket, a kis csapszékeket, melyekben kedves ismerőse volt a Patrone, a délvidéki Provençal-korezmáros. A budapesti ember számára az volt a Tabán, mint a párisi számára a Montmartre, mint a bécsi ember számára Grinzing. Kiki itt élte le ifjúsága boldog éveit és a szürkülő években az Ifjúság emlékeinek illuzióit.

Mindennek azonban most vége lesz. Vége? Talán nem. Így volt ez ugyanis akkor is, amikor a régi Belvárost 1898-ban lebontották. Akkor szünt meg a Sebestyén-utcában a Csigához cégezett vendégfogadó, melybe Vörösmarty járt barátaival s melyben Petőfi, sőt egyszer Berzsenyi Dániel is megfordult. Megszüntek a régi Két Huszár-ok, a Halászegény, a Grófhöz és a Három Arany Rózsák is elhervadtak.

Ámde mi történt? Az ódon belvárosi házaeskák eltűntek, de a régi Belvárosi Helyi Szeleme, Genius Locii-ja kiköltözött az egykor új-módi elővárosokba, így a Szent József elővárosába is, mely ugyan új hóstát volt 1750-ben, de igen kedves és ódon városfertály lett 1898 óta. Nagy szecesszió volt ez: a pesti Belváros regényessége és ódonosága kivándorolt a Józsefvárosba és a „Régi Város”, az irodalmi finomak „Vieux Budapest”-je ide vonult ki egy kis polgári derűre. A nagyvárosi polgár is mindenütt kereste és mindenütt megtalálta a régi pesti Romantosságot a józsefvárosi vén cégelek alatt.

Nos — most se féltsük a pest-budai polgárt. A regényesség utánj hajlam kihatatlannal, kitör és eget kér. „Meghalt a Tabán, éljen a Viziváros!”, mondja a halhatatlan pest-budai életkedv, mely nem engedi magát holmi tabáni bontó csákányoktól agyonütni. „Él magyar, áll Buda még!”, kiáltja és nem mehet-ven a Tabánba — a Vizivárosba megyen és felfedezi annak a regényességét.

Oh, mondja a pest-budai polgár, elindulva a Lánchidtól a Viziváros felé, mely gyöngéd és kedves a ferences kapucinusok temploma oldalán a feszület előtt, a kis tér gesztenyefái árnyékában a sok üde kis budai virág. Mily ódonosan bájos a virágzó fagyalbokor a kut körül a téren, mely kut Korvin-kutnak mondatik! Milyen ódon az Iskola-utca s vajjon mi lehet ama Vastuskó és a Vám-utca sarkán? Vajjon a néhai Becsületes Lakatos Céh legényeinek Herbergje a budai Vastuskó, avagy csak néhai fűzershámos boltos kalmár cégére? Ejnye, mily kedves a Gyorskocsi-utca neve is. Lám, lám, ez az utcanév az egykori császári Postakocsi és a Gyorsparaszt kocsi

névörzője. És — nini — a Három Nyulakhoz cégezett egykori vizivárosi vendégfogadó helyén épült városi Serfőzőház hova lett? Kaszárnya őrizte a Három Nyulak nevét. Barok kapuja még megvan, de hol vannak a deli medvekörmös hajtókájú, medvebőrűveges magyar granatérosok? Hol vannak az egykori céhbéli veres mellényes, arany paszományos, bőrkötényes magyar sernevelő legények?

És — nini — mi kering ott a Gyorskocsi-utca végén a levegőben? Repülőgépes madár? Oh nem, Budán, a Vizivárosban nincsenek ilyen újmódi dolgok. Három kacsa kering ott, aranyos a tolluk, majd a három kacsa összeolvad egy kacsává és leszáll egy igen takaros, ódon ház! Rőgtön kiderül, mi történt! A tabáni Három Kacska-utca helyi Geniusza, a török idejéből ittmaradt helyi Dsm kacsafortnába éltőzködve, elrepült a derék nógádi tótok csalókaiba elől és nevét tabáni Három Arany Kacsából vizivárosi Arany Kacsává változtatva, itt fészkel meg. El derék tabáni kacsák ezt annnyival is inkább megtehették, mert hiszen századok óta itt volt cégeri hivatalban vizivárosi egytestvér komájuk, a vizivárosi Arany Kacska. Ez adta az Arany Kacska, később Kacska-utca nevét. Ott áll a kies kis sermérő vendégfogadó az egykori Bürgermeister-ház helyén, nőtt nagy palotával szemközt a Medvéről cégezett utca — a Medve-utca sarkán. Régi, híres lakatosmester kalapácsa által tett cégeren ül a vizivárosi Arany Kacska. Históriaját márvány emléktábla örökíti meg. A márványtábla betűi megörökítik a környezet budai történelmét is. A Vizivárosi serfőzőházát is, mely 1711 és 1743 között állott a közeli Három Nyul Kaszárnya helyén.

A vendégfogadóban Haranghy Jemő festőművész falképe örökíti meg azt a jelenetet, midőn Buda városa Nemes Tanácsa 1718 március 17-én 12 hordó tavaszi sert ajándékoz a budai főtisztelendő Franciskánus Barátok Páter Gvárdiánusának, Karakith Lukács Páternek, mondván szóról-szóra így a Nemes Tanács Protocollumában: „Még ha többet kérne is a főtisztelendő Conventus, még azt is megadnánk, jól tudván, hogy a Magasságbéli mily szeretettel fogadja azt, ha mi Szent Ferenc fiait gyámolítjuk. Ezért egyelőre tehát folytatólagosan tizenkét hordó sert adunk a Főtisztelendő Uraknak, városunk jó sorsát a ferencendi Atyák szent könyörögésébe ajánlván.” A másik képen látszik az egykori Arany Kacska vendégfogadó régyoszlopos szekérállása, alatta a Bécsbe induló gyorsparasztok szekerei és a szerző polgárok. Egy harmadikon az ősi serpróba látható: a bórndrágos serfőző legény tartozik a friss malatás serlével leöntött zsámolyra ülni és felállani. Ha a zsámoly odaragad a bórndrághoz, sűrű a serlé és jeles a ser próbatétele.

A Kacska-utcából tovább menve, a tabáni Aranykakas cégerét a Pálffy-téri Kakaskapu sermérő vendégfogadónál találjuk meg. Csupa budai magyar és török romantika fogad itt. Ősi céhi cimerek, hajduk és a lebontott Kakaskapu képe. Freskóban minden, ami egykor, a XVII. században valóság volt. Ma kép, de valóság, mint a valóság, mert el nem romlandó regényes budai poézisban él a mult.

A pesti polgár az egykori budai Horváthok utcáján át visszatér a Kacska-utcahoz. Megnézi a Görgey-utcában Szent Flóriánus szobrocskáját, elgyönyörködik a Szent János ispotályá — a régi Szent János-kórház — falának török-kori maradványain és visszasétál az egykori budai Kapások utcájába. Ott áll — a tabáni Szarvas-tér pótlásául — a Hubertus vendégfogadó Szarvasos cégre. Szent Hubertus és Szent Eustachus bájos legendájának emléke ez. Falain táncoló magyar legény és magyar lány. Remekbe vasalt pincaajtó. Polgári békeség. A csunya élet zajlása nem hat el ide. Őreg budai harangok szólnak meg az estében. Az elmúlt Tabán örök regényessége így költözött át a Vizivárosba.

Bevilaqua-Borsódy Béla.